

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне
 За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год. 6 круна.
 За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
 Поједино број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштом упутницом, само и непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. *Петру Ражадановићу*, К. Ц. агенту у Котор. Дописи се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе наша се: за сваку ријеч или на број од пет центара по 4 хелера на први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

ми

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог нашег Министра Војног произвођача:

у чији официра народне војске подофицира Марка Вујишића из баталиона Доњоморачког.

Наш Министар Војни нека изврши овај указ.

Број 2275. ¹/_{737.}

Цетиње, 26. јула 1905. г.

Никола

Министар Војни
В. Пламенац с/р.

ми

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе

На предлог нашег Министра Војног, а по саслушању нашег Државног Савјета ријешисмо се и рјешавамо:

да се стави у стању покоја са пенсијом, која му по годинама службе припада, официр Мијушко Вујишић из баталиона Доњоморачког.

Наше Министри: Војни и Финансија нека изврше овај Указ.

Број 2275. ¹/_{737.}

Цетиње, 26. јула 1905. г.

Никола

Министар Војни
В. Пламенац с/р.
Министар Финансија
А. Мијушковић с/р.

ми

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе

На приједлог Заступника нашег Министра Просвјете и Црквенијех Послова, нашег Министра Иностраннијех Дјела.

Саслушавши Наш Државни Савјет, ријешисмо се наредити и наређујемо овај

ЗАКОН

о

Уређењу Просвјетног Савјета.

1.

При Министарству Просвјете и Црквенијех Послова установљава се Просвјетни Савјет, који ће Министарству подносити своје мишљење у свијем важнијем питањима ниже и средње наставе, школског унутрашњег и спољног развика и школске наставне књижевности.

На име:

2.

Задатак је Просвјетног Савјета:

а.) Да се стара, да наше средње и основне школе буду снабђивене добријем уџбеницима, или бирајући из српско-хрватске школске књижевности онајбоље и најудесније за наше прилике, или старијући се, да се враћају на конкурсе домаћи, а нарочито они, који, према захтјевима педагогике, морају имати мјесни карактер, или се искључиво тичу наше домовине.

И за једне и за друге потребно је одобрење Министарства Просвјете, а за све новчане издатке одлучује Државни Савјет;

б.) Да даје своје мишљење о наставном плану и програмима и о наувчијем средствима за ниже и средње школе;

в.) О наредбама и програмима за учитељске испите, на захтијевање Министарства Просвјете;

г.) О пријавама кандидата за наставничка мјеста и да прописује правила о полагању учитељскијех испита;

д.) О наградама за дјела, која би Министарство примило на откуп, као и о наградама за реферисање;

е.) Најпослије о свијем другијем предметима и питањима, у којима би Министарство нашло за потребно чути мишљење Просвјетног Савјета.

3.

Просвјетни Савјет састављен је из предједника, потпредједника, дјеловође и извјесног броја чланова, које на приједлог Министра Просвјете именује Његово Краљ. Височанство Господар

4.

Просвјетни Савјет може се по потреби подијелити и на одејеке.

5.

Просвјетни Савјет састаје се редовно сваке петнаест дана, а по потреби и чешће.

6.

Предједник је најстарији по годинама службе од редовнијех чланова Просвјетног Савјета.

Потпредједника бира Просвјетни Савјет, и он у свему заступа одсутног предједника.

7.

Редовни се чланови бирају на три године по приједлогу Министарства Просвјете и на ово добијају нарочите декрете.

Они се узимају: од редовнијех наставника средњијех школа; од учитеља основнијех школа; од лекара, индустријера и чиновника Министарства Просвјете и другијех министарстава.

8.

Осим редовнијех чланова може бити више и ванреднијех, који имају право савјетујућег гласа. Узимљу се као и горњи, само што могу бити и они, који не пребивају на Цетињу.

9.

Само ванредни чланови, који се повилују из унутрашњости, примају накнаду за путнину из касе Министарства Просвјете према Закону о диурнама.

10.

Чланови Просвјетног Савјета на позив предједникаов дужан су долазити на све сједнице, а предједник ће позвати, да повива, кад чланови нијесу заузети каквијем другијем послом, или ванвичном дужином.

11.

Ванредни чланови долазе на сједнице само онда, кад се нарочито повову.

12.

Сједнице Просвјетног Савјета цуноважне су, кад је на окупу двије трећине редовнијех чланова.

13.

Свако дјело, које стигне Просвјетном Савјету на оцјену, дужан је предједник у сједници одмах пријавити члановима, који ће у истој сједници одлучити, коме се има то дјело дати на пријеглед и оцјену, а тако и извјештај, и хоће ли једном лицу, или двојици.

14.

Овај, коме је неко дјело предато на оцјену, дужан је исто у што краћем року прегледати и Просвјетном Савјету своје мишљење подијети.

15.

Одлучује се већином гласова; при једнакој подјели већина сматра се на оној страни, гдје је предједник.

16.

Који се члан не слаже с одлуком већине, може захтјевати, да му се његово одвојено мишљење забележи у записник, али то мора учинити у истој сједници.

17.

Гдје се тражи мишљење Просвјетног Савјета односно какве ствари, ту сви чланови, и редовни и ванредни, једнаки су; а гдје се рјешава, хоће ли се какво дјело пријети, наградити и т. д., ту ванредни имају право савјетујућег гласа.

18.

Просвјетни Савјет уредно води записник о своме раду у сједницама.

19.

Просвјетни ће савјет израдити нарочити пословник, који се има подијети Министарству Просвјете на одобрење.

20.

Овијем се Законом увидају „Правила за уређење Школске Комисије у Црној Гори“ од 11/VIII год. 1890.

21.

Овај Закон ступа у живот 1. августа ове године 1905.

Заступнику нашег Министра Просвјете и Црквенијех Послова наређујемо, да га изврши.

Цетиње, 20. јула 1905. год.

Никола

Заступник Министра
Просвјете и Цркв. Послова,
Министар Иностранних Дјела,
Вој. Г. Вуковић с/р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСНЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Г. Димитрвије Ризов, досадашњи овдашњи бугарски дипломатски агент данас је отпутовао са госпођом на новоопређиљено му мјесто. Његов замјеник г. Андрија Тошев, стигао је у прошлу суботу. Њ. Кр. Височанство Господар благоизволио је примити г. Тошева у приватној аудјенцији. Г. Тошев је данас отпутовао по своју фамилију.

— Г. Фернанд Прево, секретар француског посланства, повратио се са допушта.

ЦЕТИЊЕ, 29. јула

Балтичко питање.

Има већ неко доба, да је Инглеска објавила, да идуће јесени намјерава послати јаку ескадру у Балтичко море и то на доста дуго вријеме. По себи се разумије, да је ова вијест немилу морала бити примљена и то како у Њемачкој, тако и у Русији. И на једној и на другој страни гледали су у томе као неку пријетњу од стране Инглеске. Због овога залази сад на површину питање, хоће је било потпуно батаљено и заборављено, а то је мишљење „балтичко“, т. ј. да ли и државе које се не додирују с тијем морем имају право, да у то море своје ратне бродове увале.

Истина, инглески „Times“ пише, да ту експедицију не треба сматрати

као нешто изванредно и необично, и да то није никаква пријетња, али петроградско „Слово“ говори, да је то баш пријетња, и то пријетња наперена Русији, и да у томе ни сумње бити не може. „Да је пак то тако, доказује нам тај факт, што је инглеска влада нашла за потребно, да ту своју намјеру огласи много прије, него је мисли остварити, док међутим није било никакве потребе за то. Инглеска ескадра Ламанша и Сјеверног мора, по новом разијештају британске флоте, представља знатну снагу и могла је, или сва или један њен дио, кренути, па мирно проћи Скагерак и Категат и кроз Сунд или Белтове проћи даље на исток у Балтичко море, без да унапријед ниче, некако као пријетњи: „ето ме на вас!“ Нијесу те пријетње необичне од стране Инглеске, и оне су често упућиване свијема онијема, који су стајали на пут такозваним „британским интересима“ и то како од стране инглеских адмирала, тако и од стране публициста, па и виших државника, какав је н. пр. Артур Ли...

Може се рећи, да су садашње пријетње понајвише биле упућене Њемачкој, али је врло значајна и та околност, што је експедиција инглеске ескадре добила одређен облик одмах иза састанка царев и то баш онда, кад је Русија послала своје изасланике, да у америкаанском Портсмуту чују јапанске и китајске захтјеве за манџурску „авантуру“... Ово дванаест инглеских оклопача, с потребитим бројем крстарица и других помоћних бродова, при данашњем стању руско балтичке флоте, по инглеском рачуну, могу показати знатну „моралну“ помоћ, савезнику Јапану, приликом преговарања у Портсмуту, а руским изасланицима као нехотично показати, да не буду много упорни...

Али по сили околности, те пријетње које су биле упућене Русији, окренуле су се у пријетње самој Инглеској. Као одговор на вијест о експедицији инглеске ескадре у Балтичко море, породила се у Њемачкој мисао, да се то море објави за затворено — *mare clausum* — које ће бити доступно само флотам онијех држава, које се с њим додирују. Она мисао хвата у Њемачкој све дубљег коријена. Тако н. пр. један од најбољих ъемачких поморских писаца, гроф Ревентлов, публиковао је оввијех дана у једном берлинском листу чланак у ком говори: „јасно је да британска флота хоће да мјери у Белтовима и у Сунду, да фотографисе важније тачке на обали и да проучава тврђаве, т. ј. хоће да изучи будуће бојно поље, или боље рећи, хоће да *сирема раш*. Ми би погрјешили против патриотизма, кад на то не би обратили пажњу“. Други, још важнији ъемачки лист „Deutsche Tageszeitung“ отворено проповиједа *јевропску коалицију против Инглеске*.

Затварање Балтичког мора за све државе, осим онијех које се њега додирују, било би ванста за Њемачку врло корисно, јер би тијем осигурала сву своју обалу, осим онога дијела, који је западно од Данске; но у ствари то је маштање, које се у случају рата с Инглеском или Француском тешко може остварити.

Што се тиче Русије, како пише „Слово“, ова комбинација била би за њу корисна, само ако би Немачка њој осигурала слободни излазак у океанске воде, које не замрзавају, за услугу што би ова помогла Немачкој, да се ова њена жеља оствари.

ДЕЛКАСЕ И ХАНОТО.

Овијек дана изашле су у француској штампи двије важне политичке изјаве од бивших француских министара Делкасе-а и Ханото-а, које се могу сматрати као нека самоодбрана политичког правца, који су заступали она два министра за вријеме свог управљања спољном политиком Француске. И ако те изјаве данас имају више теоретски значај, ипак су оне доста занимљиве, те их с тога у изводу и доносимо.

Да оправда своју англоманску политику, која је била основица његове дипломатије, г. Делкасе позива се на огромне трговачке интересе, који постоје међу Француском и Великом Британијом. Али истинито је да објасни ону, управо слијепу сервилност, коју је бивши министар читовао у односима с Инглеском, а најмање пак може да оправда његову тежњу, да се инглеско-француским „урдним“ споразумом послужује као оружјем против њемачког царства, као средством за потпуно изоловање Немачке у Јевропи. Да су г. Делкасе а руководили осјећаји невојерена, што их Французи гаје спрам Инглеца, да се је он користио многобројним лекцијама, што му их пружа најновији одјелак француске политичке историје, он би се био увјерио о несталности инглеског пријатељства и не би био полагао у то пријатељство све своје наде. Радећи противно, он је служио интересима Инглеске, којој су рамирале међу великим континенталним државама увијек добро дошло, а у исто вријеме занемарио је, или право рећи, жртвовао интересе своје сопствене земље. На платонске концесије, које је Велика Британија учинила Француској у познатом колонијалном договору, бивши шеф француског министарства спољних послова одговорио је конкретним концесијама. За Мароко, који Инглеска није могла даровати Француској из престога разлога, што та држава није никада била њена својина, Француска се је одрекла у корист своје „пријатељице“ историјских и непобитних права, што их имајуше у Мисору, Новом Фундленду и Херидима. Жалосно је ипак, да данас, кад су све кобне пошљедице његове политике избиле на површину, г. Делкасе још увијек не одустаје од своје политичке англоманције и да непрестано препоручује урдни споразум с Инглеском као једини ваљани принцип француске спољашње политике.

Једино, што би се још дало донекле оправдати у политичкој самоодбрани г. Делкасе-а, била би тежња поточега, да абдицира Инглеску и савезницу Француске, Русију. Сам пак успјех оваког покушаја у приликама, у којима се Јевропа налази још од берлинског конгреса, проблематичан је, готово немогућ. Сва настојања јава француске дипломатије не могу ништа против фаталног антагонизма, који постоји између Русије и Велике Британије.

Ако је г. Делкасе искрено желио здближење између Русије и Велике Британије, он је морао настојати прошле године нарочито око тога, да спречи руско-јапански рат, који су његови пријатељи Инглеци изазвали. Напошљетку, уз големе погрешке, што их је г. Делкасе почињао за вријеме свог дуготрајног службовања, не може се ипак оспоравати, да је бивши министар био необично вјешт дипломат, а што његове дипломатске комбинације нијесу успјеле, то се у првом реду има приписати руско-јапанском рату, који је знатно промијенио политичку ситуацију у Јевропи.

Г. Ханото у свом чланку о француско-њемачком споразуму с обзиром на Мароко излаже оштру критику политику свога напљедника. Он показује на снагу противурјечја у мароканској политици г. Делкасе-а. „Док с једне стране“, пише г. Ханото, „ми тражимо наклоност султанову, те му нудимо мирне реформе, докле с друге стране најањујемо цијелом свијету, да смо потписали уговор, који је држан апсолутно тајним, и у којему је марокански шерифат подијељен“. Г. Ханото у крупним пртима излаже историју мароканског питања, или боље рећи њемачко-француског дипломатског сукоба, након пада Делкасе-ова. Писац говори с похвалом о новом министру иностраних дјела, г. Рувјер-у, за кога воли, да је хладнокрвно и храбро увео на се тешку мисију, да рашчисти политички хоризонт међу Немачком и Француском, који је под утицајем агресивне политике његовога предходника, био засрт густим, злокобним облацима. Главно настојање француске дипломатије, да локализира њемачко-француски инцидент (да му не да изаћи из сфере чисто мароканског питања) потпуно је успјело. Француска дипломатија

успјела је даље, да задобије од Немачке свечану декларацију, да у Мароку не тражи никаквих територијалних проширења. На тај начин истрезнуо је страх, који се је био појавио у француским политичким круговима, да Немачка потпомажући мароканског султана, не идије за тим, да од поточега добије какву поморску штапију на сјеверној афричкој обали.

На пошљетку, бивши министар иностраних дјела признаје, да је дипломатија француска постигла успјех само у форми, који се састоји у том, да су јој од стране Немачке призната њезина посебна права у Мароку, која проистичу из њезинога географског положаја као непосредне сусјетке мароканског султаната.

Што се пак тиче „мирнога продора“ Француске у Мароко, оно је по мишљењу г. Ханото-а, забавно за увијек. Та омиљела формула г. Делкасе-а изгубила је сваку практичну вриједност.

ЦРНОГОРСКА БАНКА.

У историји економског развоја Црне Горе, нема сумње, заузимаће једно од највиднијих мјеста установа „Црногорске Банке“.

Прилике у којима је Црна Гора тако рећи до јуче звјавела, њен географски и поглавито топографски положај, понавнише сметаху, да Црна Гора у економском развоју коракне онолико и онако, колико и како то жељаху њени прва људи и њени добри и искрени пријатељи. Али она је ипак, и ако лагано но стално корачала, пазићи при том, да све дође у своје вријеме — својим током у природи, та ни у дјеловању појединачна, друштва или државе не смије бити скисава!

Замисао о оснивању једног општег новчаног завода датира се још од осамдесетих година. Она се чешће потрзала па и напуштала, али није никада стално напуштена. Зашто пак она није још онда или и допније до данашњег дана остварена, није узрок ни нерад ни самовоља чија. Узрок лежи у досадашњим нашим приликама или, боље рећи, неприликама.

„Глас Црногорца“ од 1884. г. у свом 45. броју, а у уводном чланку вели: „Јолико су нама познате новчане околности наше земље, нема сумње, да би се потребно главница могла саставити. Но она би се у нас саставила тако, да би завод постао на брзо, или можда још у почетку, својина тројице, четворице или рецимо у најбољем случају десеторице, а то је баш оно што већемо и што не треба да буде, јер хоћемо да имамо земаљски завод, који неће постојати себе ради, нити искључиво ради омиљелих, који су га основали, него ради цијеле земље и цијелог народа ради потпомагања вриједних и штедљивих људи у цијелој земљи!“

Те неприлике, које онда постојаху, постојаће су све до скоро. У нас не бијаше развијен трговачки ни уопште привредни сталеж, који је душа и главни фактор у свима оваквим подухвима. Ми немасмо ни омањих или баш и малих капиталаста, који могаху од своје зараде уплатити акције завода, или ако који моментално и могаху, он је то могао само да их допније препрода.

Ђајан, дакле, Гласа Црногорца, да би завод у брзо или још одмах у почетку постао својина неколицине, била је оправдана, од ње смо се и ми до скоро бојали. Још кад се узме у обзир, да би та неколицина понјиприје могли бити странци, онда је било умјесно наше страховање — наше оклијевање. Бојали смо се страних капитала.

Наше двије штедионице — Никшићска и Зетска — показаше на дјелу, да је дошло доба када та бојанка није оправдана, када се и ми можемо сами својим средствима потпомоћи и унаприједити.

Чим се стварно увјерисмо у наше моћи, ово са срећом дјелу приступисмо и рад отпочесмо.

Рад наших штедионица, ма колико да је он до сада успјешан био — што се мора признати — и ма колико да је помогао доброј организацији кредита, општ је остао више локалне природе.

Штедионице су, истина много помогле нашем селњак и ослободиле га зеленаша, али оне нијесу могле дати почета нашем привредном развиту из престога разлога, што оне не располагашу довољним капиталом, те ни тако јаким кредитом.

Дјелокруг штедионица је доста ограничен, а да би горњу сврху постигао. При том кредит, који отварају штедионице, јесте хипотекарни и више консумтиван.

„Црногорска Банка“, као наша заједничка установа, са много већим кредитом, допуниће те ојетне недостатке Ивен пир дјелокруг, везе, које ће она при добром управљању моћи са свијетом обржавати, давање личних и више продуктивног кредита, као и кредита мобилијарног, или ће свему томе у прилог.

На овај начин Банка ће се и штедионице корисно допуњавати и узајамно потпомоћи. Штедионице ће помоћу Банке долазити до јевтинијег капитала, чиме ће боље уплависати на организацију кредита у земљи, а наша Банка ће опет обдржавати

везу између наших штедионица, страних пјача и пољних завода.

Прије него пријеђемо на излагања досадашњег рада око оснивања „Црногорске Банке“, напоменућемо користи које ће она, ако Бог да, собом довијети. У томе ћемо бити кратки, тим прије што је сваком мање више то познато, а већи дио њих имао је прилику стварно се у то увјерити било радом наших и ако младих штедионица, било пак радом страних установа ове врсте.

Слаб кредит у земљи узрок је великој каматној стопи. Пропадању наших толико лијепих и ако у малом размјеру привредних идеја, узрок је оскудица кредита. Наш трговац добија робу мажда из пете — шесте руке, јер нема веза са страним пјачама, нема поштена и савјесна посредника — а то све нема за то, што нема довољно кредита. Наша извозна трговина служи као средство обогаћења појединим сансарима, комисионерима и другим.

Јасно је, колико све ово спречавало развој нашег привредног живота.

Свијма тим невољама Банка ће помоћи. Организацијом кредита снизиће у велике каматној стопу. Отварањем кредита поједином нашем привреднику, потпомоћи ће га у остварењу његових привредних подухвита. Потпомоћи ће нашег трговца, да ступи у непосредан додир са страним произвођачима и ослободиће га гуљења појединих сансара и комисионера, јер ће му отворити кредит на страним пјачама. Све то, разумије се, Банка ће радити за извјесну награду, али та награда биће посве мала, управ никаква, при оном жалосном гуљењу појединих приватних зајмодаваца и посредника.

Могло би се на први мах рећи, да ће Банка у свакој раду наћи на једну невољу, која би могла и њене користи умањити. Та би невоља била у оскудици трговачког и мјеничног закона, коју је предвиђао „Глас Црногорца“ у 1884 г. када се је тим питањем бавио. Ево како он ту невољу таласи уклањао: „Трговачки закон баш много и не треба новчаном заводу, а што се тиче мјеничног и облигационог права новчани завод могао би сам себи помоћи лако, унесавши у своја правила све што му је од потребе из тога права“.

На овај су начин невољу оскудице мјеничног закона уклониће наше штедионице, на овај ћемо је начин и ми уклонити.

Предусретљивост Њ. Кр. В. Њазава Господара и Њ. Владе и добро Њихово расположење према овој установи потпомоћи ће нас у овом послу. Нема сумње, Њ. ће Влада одобрити све прописе, који се буду из области мјеничног и трговачког права унијели у штатуте Банчине, као год што се оправдано можемо надати, да ће Њ. Влада убрзо приступити и изради мјеничног и трговачког закона, чим се овако за то почела указивати јака потреба.

Послије ових кратких напомена пријећи ћемо на излагање рада око оснивања „Црногорске Банке“.

19. јула ове године, прослављен је по свој Црној Гори имендан Њ. Кр. В. Престолонапљеднице Њагиње Милице и обиљежиће је првим кораком на остварењу „Црногорске Банке“. Истега дана изјутра окупно се већи број престолничких грађана и под предједништвом г. В. Вуковића министра спољних послова, а у присуству министра финансија г. Л. Мијушковића, који је главни покретач, као и морални и материјални помагач оне замисли, приступило се проучавању „Основа Црногорске Банке“, израђених још у прошлој години. Г. Ст. Барамата, директор филијале Српске Банке у Будимпешти, који је тога дана са свога пута по Приморју свратио и до нашег Цетиња, присуствовао је збору и знатно својим стручним објашњавањем потпомогао, да су „Основи Црногорске Банке“ једногласно усвојени, што се је записнички константовало и пришло на упис акција, којих је тог дана и уписано преко 500. Одмах затим изабрат је ужи одбор, којему је стављено у дужност:

1. Да у круг оснивача и покретача прикупи у најкраћем року осим присутних још и друге виђеније људе, особито трговце, из Црне Горе.
2. Да на темељу прихваћених „Основа Црногорске Банке“ отвори упис акција по свој земљи.
3. Да састави нацрт штатута Банчине.
4. Да код Њ. Владе заради потребне повластице.
5. Да по довршеном упису акција и саставу штатута сазове скупштину акционара, на којој ће се извршити конституисање овог завода.

У ужи одбор ушли су као чланови г. Вуко Вулеткић, Ристо Поповић, Сава П. Вулеткић, др. Душан Матаковић и Нико Виторовић, који су повјерени им рад отпочели и нарочитим писмама позвали све угледније трговце у земљи, да учествују у остварењу овог замисли дјела као оснивачи и покретачи.

Одбор је замолио штедионице Зетску и Никшићску, да оне посредују у мјесту за упис акција и избор оснивача и покретача, што ће наше штедионице, нема сумње, радо учинити, а и оне саме јавити се као моћан оснивач и покретач.

Овим повјером је Одбор прикључио и основе Банчине, које ћемо у кратко свјде изложити:

Номинални ће Банчин капитал износиати 600 000 круна, подијељен у 3000 акција од по 200 кр. Три су емисије акција од по 1000 У почетку пушта се само прва емисија. Акције гласе на име. При упису, односно пошто се Банка конституише, полагаје се у готову 30%, од акције дакле по 60 кр., осим тога још по 3 круне од сваке акције једном за свагда у име оснивачких трошкова. Остатак се има уплаћивати мјесечно по 20 круна од акције.

Друго и треће коло акција пуштаје се у сабраћај, кад се развијем посла укаже потреба за то и главна скупштина акционара то закључила буде. Првенство у куповању акција друго и треће кола имају ранији акционери.

Дјелокруг Банчине:

1. Прима новчане улоге на прилог и штедњу.
2. Издаје зајмове на мјеницу уз гаранте на 3 мјесеца рока, који се може уз отплату најмање 10% продужити и на даља три мјесеца.
3. Издаје зајмове на покретне залог (credit mobilier) е роком као и на мјеницу.
4. Издаје зајмове у конто-коренте уз покриве мјенице.
5. Купује и продаје мјенице и чекове на иностранства, сигурне државне папире и стране новце.
6. Врши сваковрсне наплате и исплате за рачун трећег у земљи и у иностранству.
7. Посредује у сваковрсним куповинама и продајама за туђ рачун.
8. Посредује у отварању трговачких заједница и задруга за земаљску производњу и даје им кредит.
9. Посредује у отварању земљорадничких задруга и организацији њихова кредита.
10. Прима на чување и руковање предмете од вриједности и
11. Кад би се Банка довољно оснажила, могла би изавати зајмове на непокретности (credit foncier).

Управни одбор Банчине има се саставити од 12 чланова, већином трговаца и једног-два правника; шест одборника треба да су са Цетиња.

Надзорни одбор састојаће се из 5 чланова, који могу бити и члановица.

Акционери имају бити по могућству само црногорски пољаници.

Из свега до сада реченог види се, да ће Банка на првом мјесту најкорисније уплависати на развој наше привреде уопште, а поглавито трговине. Наши ће трговци, без сумње, потпуно и правилно схватити ову корисност, те ће као наш најумиљнији сталеж куповање акција, доласком на скупштину, која има конституисати Банку и избором савјесне и поштене управе осигурати постанак и опстанак Банчине.

О томе, пак, какво и колико треба да је учешће у овом послу осталих држављана — особито чиновника — нека нам у кратко ал' јасно рече 47. брзј „Гл. Црногорца“ од 1884 г. чиме ћемо и завршити ово наше разлагање и излагање о „Црногорској Банци“.

„Ми, који сваког првог или о Васиљеви, Бурђеви и Госпојичу неке приступимо к државној каси с признанијем у руци, ваља да се сјетимо оних, који без признања живе и од своје крваве зараде ту касу наууњају. Па сјећајући се тога, ваља да порадимо, да се у свему што је могуће том народу пође на руку како би му се олакпало мучно тежва његово и како би што више напредовао у производству и привреди материјалних добара, јер само на тај начин цијела држава може опстати и у развиту својему напредовати.“

РАТНЕ ВИЈЕСТИ.

Инглеска материјална помоћ јапанској флоти.

Назад неколико дана „Times“ је доносио чланак, у коме се докazuje, да Јапан има да благодари Инглеској за свој успјех на мору и потанко се набраја све што је у Инглеској учињено и саграђено ва Јапан, Ево што се тамо говори:

1) Године 1875. Инглеска је саградила за Јапан двије мање ратне лађе и једну омању оклопљачу од 3718 тона. Те су лађе већ астарале и искључене су из списка јапанске флоте.

2) Инглески поморски инжењер Елгар путовао је у Јапан ради састављања општег плана, по коме се има саградити и наоружати јапанска убојна флота. Послије тога брод, који је био наручен Армстронгу за Чиле, преспродан је преко Инглеца Јапану. То је била мала челична оклопљача „Тукуши“ од 13000 тона.

3) Године 1884. Вијем Уајт, главни тадашњи инглески поморски инжењер, наручио је Армстронгу за Јапан двије брзоходне крстарице: „Нанива Кан“ и „Такаши Кан“, а тако и малу оклопљачу „Шидока“. Ове двије крстарице имају по 3400 тона, а пролазе по 18 мјља за сат.

4) За неко доба иза овога изгледало је као да су Јапанци напустили Инглеску и добили су три брода из Француске.

сјетили поморски арсенал, гдје их је с војничким почастима дочекао контраадмирал Меад. У разговору с дописником Вате је изјавио, да је више но икад испуњен жељом, да учини све што је могуће за закључење мира, али све зависи од тога што Јапанци мисле тражити.

ПЕТРОГРАД, 28 јула — Лињенић јавља 26. о. мј. Једно наше одјељење које је јуче кренуло напријед по мандаринској цести према једном кланцу, било је опкољено од Јапанаца и морало се натраг повући. Остаци тога одјељења сусрели су се с Јапанцима код неког другог кланца и послје јаког пушкарања непријатељ је умикао.

ПОРТСМУТ, 28 јула — Јутрос у 10 сати био је први саставак опуномоћеника о преговору мира, ва којем су испитана и привната односна пуномоћија.

ТОКИЈО, 29 јула — Поморско одјељење јавља, да је дигнута руска крстарица „Варијат“, која је била потопљена 6. фебруара пр. год. пред Чемулпом.

ТОКИЈО, 29 јула — Подадмирал Катаока јавља, да је једну ескадру упутио пут Камчатке, а другу пут Охотска Обје ове ескадре имају задатак да уреде базу за операције.

ПОРТСМУТ, 29 јула — „Рајтер“ јавља, да су Јапанци јуче на писмено предали услове мира, а Руси пошто их проуче, даће на њих што прије свој одговор. Конференције су међутим одложене. Главне тачке јапанских услова јесу: накнада ратних трошкова и уступање Сахалина, а ријеч „општета“ не употребљава се. Други јапански услови обухваћају уступање полуострва Лиантунга; испражњење цијеле провинције Манџурије; повраћање Китају свијех руских привилегија у Манџурији; уступање Китају источнокитајске жељезнице испод Харбина, остављајући главну жељезничку линију, која води у Владивосток у руским рукама; признање јапанског протектората над Корејом; давње права риболова Јапану у водама дуж сибирске обале сјеверно од Владивостока до Берингова мора; уступање ратних бродова, који се налазе у јапанским водама и ограничење руске поморске снаге на Далеком Истоку.

ЊУЈОРК, 30 јула — „Ворлд“ јавља, да су руски опуномоћеници, пошто су примили јапанске услове, првје но су о њима јавили у Петроград, телеграфично се обратили кући Ротшилд у Паризу и банки у Антверпену.

ТОКИЈО, 30 јула — Руси официри и војници у Ниоро на Сахалину предали су се. Адмирал Катаока јавља, да су Јапанци на Сахалину у исто вријеме с копна и с мора навалили на руску позицију, 20 миља западно од Карсакоевска. Послје бомбардовања 122 руска војника се предадоше.

ПОРТСМУТ, 30 јула — „Рајтер“ јавља, да ће руски одговор на јапанске услове бити предат Комури сјутра. Одговор Витеов примиће као основ јапанске услове, изузевши одступање Сахалина и ратну општету, а затим ће Јапанци подијети што најмање траже и веће учествовати у преговорима, док њихови захтјеви у начелу не буду усвојени.

ШЕРБУР, 25 јула — Француска ескадра отпловила је синоћ у инглеске воде.

ЦАРИГРАД, 25 јула — У Иллиским круговима тврди, се да комисија која води ислеђење односно атентата, познаје већ све особе које су извршале атентат, али до сада тражи правог зачетника, па је у ту сврху ступила у везу с полицијом у иностранство.

БИОГРАД, 26 јула — Народна Скупштина отворена је.

ЦАРИГРАД, 27 јула — Ушљед атентата ограничена је дозвола за присуствовање Селамлику, о чему су дипломатске мисаје извјештене.

По изјавама бугарског метрополита у Струмици, починили су Мухамеданци многа убиства у округу Радовиште. Неки од убица затворени су по наредби главног инспектора.

ВАРШАВА, 28 јула — Пошто је министар комуникација одбио револуцију, с којом се пољски језик објављује за званични језик на жељезницама, стање у Варшави је погоршано.

ПОРТСМУТ, (Инглеска), 28 јула — Инглески краљ прегледао је инглеску и француску флоту, и обједовао је с адмиралом Кајаром на броду „Масена“. Иза тога је француска флота улегла у пристаниште. У вече приређен је банкет и бал у почаст Францува.

ЛОНДОН, 29 јула — У арсеналу у Портсмуту спремио је градоначелник објед за 1000 подфицира инглеске и француске морнарице, за вријеме којег су измијене срдачне здравице.

БЕЧ 30 јула — Листови јављају, да ће инглески краљ половином августа посетити у Ишлу Франца Јосифа, који ће му посету вратити у Маријенбаду.

ЛОНДОН, 30 јула — Парламенат је отворен. Престона бесједа изјављује, да су односи са свим државама пријатељским и да се преговори воде, како би се доврлио жалосни сукоб између Русије и Јапана, а краљ се искрено нада, да ће ти преговори довести до трајног и часног мира за обје стране. Стање у Македонији и на Криту задијевава посла и инглеској влади као и владама другијех држава.

БИОГРАД 30 јула — Скупштина је у првој сједници изабрала за Председника самосталног радикалца Давидовића.

Стјечај

К. Ц. Државној Гимназији на Цетињу у школској години 1905—6. потребно је шест наставника и то:

Три наставника за класичну филологију уз српски или њемачки језик;

Један наставник за природне науке уз математику и физику;

Један наставник за цртање и краснорис и

Један наставник за пјевање и музику.

Првијенство ће имати они, који су већ положили професорски испит и с добријем успјехом радили у којој гимназији.

Ко жели заузети једно од поменутијех мјеста, нека се са својима погодбама и потребним документима обрати потписаном најдаље до 15. августа ове године.

Цетиње, 11. Јула 1905. Број 1764.

Министарство Просвјете и Црквенијех Послова.

3—5

Школска Објава

Позивају се сви К. Ц. питомци, да најдаље до 15. августа ове године поднесу увјерења, како су свршили прошлу школску годину.

Ко до поменутог дана не поднесе увјерење, губи стипендију, као и они, који су с недовољнијем успјехом свршили.

Цетиње, 11. Јула 1905. год. Број 1763.

Министарство Просвјете и Црквенијех Послова.

3—3

О Б Ј А В А.

Поштанско телеграфско одјељење Књ. Министарства Финансија, почињући од 2—15. августа ов. год. замијениће досадање признанице (рецеписе) издаване пошљаоцима уплаћених упутница; са новим признаницама, које ће имати своју матицу.

Пошљаоци упутнице мора се потписати на матицу (ако није писмен мора га други потписати и засвједочити) и при потписивању добро видјети је ли тачно уведена сума, коју је уплатио. Ако се доцније појави икаква разлика, пошљаоци губи право на потраживање, и у том случају књ. пошта није ни за чем одговорна.

Број 3761.
На Цетиње, 29. јула 1905
Из канцеларије Пошт-телегр. одјељења књ. Мин. Финансија.
Р. 94 Бр. 000 1—1

НАТЈЕЧАЈ.

Према наредби Књаж. Министарства Унутрашњих Дјела од 1-ог ов. мј. број 2861., отвара се натјечај на три мјеста Обласних ветеринара, а то на Цетињу у Никшићу и у Колашину.

Натјечатељи треба да познају српски језик и да најдаље до 1-ог септембра о. г. поднесу Санитетском Одјељењу Књ. Министарства Унутрашњих Дјела на Цетињу своје молбе снабђевене с документима о свршеним наукама и досадашњој пракси.

Плата годишња одређена је 2000. круна а остале услове могу натјечатељи тражити од Санитетског Одјељења.

Из канцеларије Санитетског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, Цетиње, 1-ог јула 1905. год. број 761. 1—3

О Б Ј А В А.

На основу рјешења Књ. Цр. Министарства Унутр. Дјела од 28. Јуна, тек. године, број 2722, Управа централног каан. Завода у Подгорици износи на јавну лицитацију снабђевање хране затвореника централ. каан. Завода и то на закуп од 1. августа ове до закључно 31. децембра 1896 године. Услед чега се позивају сви они, који би вољни били лицитирати, да на дан 20. Јула ове године представу тачно у 8 сати у јутро у Управину канцеларију, гдје ће се и лицитација одржати.

Предузимач, ком се речено снабђевање хране уступи, дужан је подложити кауцију од 100 наполеона у готовом или 150 наполеона у покретној или непокретној зајози или у сигурном јемству.

Ближа, пак, обавјештења о уговору и пропису хране могу се добити сваког дана прије подне у канцеларији Управе.

Број 215. Из канцеларије Управе Центр. Казн. Завода у Подгорици, 30. Јуна, 1905 год. 2—3

О Б Ј А В А.

На основу рјешења Државног Савјета а према наредби Министарства Унутрашњих Дјела износи се на продају на јавном инканду државна кућа у Подгорици, у којој су смјештене канцеларије Обласног Суда и поштанско-телеграфске штампарије.

Лицитирање извршиће се 1. августа о. г. у канцеларији Обласне Управе од 9. до 12. сати пред подне. Кућа ће се уступити ако понуда буде повољна.

Бр. 1325. Из канцеларије Обласне Управе 9. јула 1905. у Подгорици. 2—3

Приватне објаве.

О Г Л А С.

Дне 24. Јула тек. год. од 9—12 сати прије подне потписана Управа продати ће — путем јавне лицитације — на контрау, понуду најповољније цијене, подржавање парне бање на р. Рибалици за вријеме од 1. септембра ове до укључно 31. децембра идуће 1906 год.

Услови контрау за предузимача врло су повољни, а могу се видјети у управној канцеларији и са истим условима подробно се упознати ко год желио буде, сваког дана од 9—12 прије и од 3—5 сати послје подне, као и на сама дан лицитације.

Обављајући пак ову продају, позива се овим сваки онај, који лицитирати желио буде, да се горњег дана тачно у одређеном сату пријави у канцеларији ове Управе.

К броју 443.
В. 1905. 247.

У Подгорици, 22. јуна 1905.

Управа варошке Општине Председник,
Кап. Ст. Рамковић.

Р. 128 Бр. 101 2—3

О Г Л А С.

На основу одобрења Књ. Министарства Унутрашњих Дјела од 15 јуна тек. год. број 2574, — ова Управа износи на јавну продају бивше Општинско пазариште које се налази код „Хумака“.

Речена имовина састоји се у следећем:
а.) Пазариште са ковалом око истога — износи рала земље 47 — сувине узвишеног бријега од истуреног насипа на ковалу које служи за ограду рала 3 и 1/2.
б.) Три тее израђене у клаку са листрама — зид са три стране, а с четврте (лица) колоне (ступчеви) озидане фино и тиглом покривене — дугачка свака по 21 метар, а широке по 11 м. 10 цм. по вјетру

в.) Једна кафана на четири воде, израђена по плану на једном боју — дугачка 11 м 40 цм., а широка 10 м 20 цм.

г.) Један ново-ископани бунар, фино озидан и у потпуном реду доведен — удаљен од ковала пазаришта 13 метара.

Инкават речене имовине вршиће се преко цијелог дана у суботу 24 септембра ове године у канцеларију Управе Општине, и истог дана кад би се понудила повољна цијена, уступиће се највећем понуду.

Услови о исплати новаца, и другога са купцем, биће лицитантима познати, прије него се инкават одпочне, а коме буде воља, може се са истима и прије упознати.

К броју 253 ек 1905.
У Никшићу, 2 јула 1905 год.
Управа Општине Вароши Никшића.

Р. 201 Бр. 103 2—2

И З Ј А В А.

Данас чиним на знање и изјављујем свакоме, коме би се год удужио мој син Аблах, да нећу за њега никоме платити, а тако и ни зашто друго нијесам за њега одговоран, јер ми је са свијем непослушан. Ово нек је до знања и нашим властима.

Подгорица, 5. јула 1905. г.
Садик Лукачовић.

Р. 53. Бр. 104 2—3

Поттованој господи ради знања.

Од данас спуштам цијену на цијелим врстама обуће, коју израђујем у моју радњу.

Од старе тарифе, на чизме од „лака“ по кр. 6, а на чизме од других разних кожа спуштам по кр. 8. — На све прељве мушке и женске дугачке, од прне и жуте коже, као и на римонте од чизама спуштам по кр. 2. — На црвље кратке, мушке и женске; на опанке од жуте коже и са шпагом по кр. 1.

Што се тиче других врста црвља, мушких и женских, као крпнице, као бечкијих црвља и на томе спуштам цијену по могућности тако, да ће сваки мој пријатељ бити задовољан како цијеном тако и робом и изарадом, јер ћу дати под гаранцију. Ове цијене важе само за готов новац па ма ко то био. Мојим старим муштеријама који желе вересије, баче им по старој цијени.

Подгорица, 28. јула 1905
С поттовањем
Јово А. Лисичић.

Р. 150 Бр. 107 1—1

КУПУЈЕМ СВЕ УПОТРЕБЉАВАНЕ ЦРНОГОРСКЕ МАРКЕ (што су на листове и дописнице биле) и плаћам високе цијене по 100 и 1000 комада

Hinko Preisler, ilica 58.
Zagreb, (Hrvatska).

П. п. 1—1

О Г Л А С.

Продајем из слободне руке моју нову кућу у новој вароши у Никшићу у улици која иде судници.

Кућа има три дућана и половину портуна, три черка земље баште. За новац уз осигурацију чекају три године по погодби.

Ко жели купити нека се пријави потписатоме.

Никшић.
Нико Лазов Перуновић.

Р. 49. Бр. 118 1—3

ПРОДАЈЕМО КУЋУ

покојног Нина Лукина Почака, постојећу на Цетињу — „Иван-Бегова Улица“ број 10.

За погодбу обратити се потписатијема на Цетињу.

Неро Милошевић Почек,
Петар Јоковић Почек.

Р. 27. Бр. 119 1—3

Јављам сродницима, пријатељима да ћу у недјељу 31. јула у 8 сати пред подне — на новоме гробљу — држати четрдесетодневни парастос, мојему непрежаљеноме шури

Никџу Бурову Иванковићу.

Цетиње, 30. јула 1905.

Шпиро Огњеновић.

Р. 32. Бр. 120 1—1